

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No. 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

OKTOBER 1958

7e Jaargang, Nr. 8

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elzenlaan 147

R IJ S W IJ K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oude Gracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E .

H U M A N I S T I S C H N I E U W S .

HUMANISTISCH VERBOND.

Topkaderconferentie	Blz. 141
Nieuwe gemeenschap	" 141
Studiedagen	" 141
Propaganda	" 141
Vormingscursussen	" 141
Migratie-rapport	" 141
Cursus "Geestelijk gezond zijn"	" 142
Forumgesprekken	" 142

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Landdag	" 143
---------	-------

HUMANITAS.

Aanstelling	" 144
Bijeenkomst van alle beroepsmedewerkers en medewerkers	" 144
Humanitas	" 144
Kaderblad "Humanitas"	" 144/145

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Weekend Praktisch Humanisme	" 145
Algemene Vergadering 1959	" 145

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Congres 1958	" 145
--------------	-------

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Eerstejaarsavonden	" 145/146
Najaarscongres	" 146

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Herdenking 10-jarig bestaan	" 146
Gespreksmiddag	" 146

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Nieuws uit de afdelingen	" 146/147
Jaarvergadering	" 147
"Vernieuwing"	" 147

RADIOLEZINGEN.

V.A.R.A.

Blz. 147

HUMANISTISCHE LITERATUUR.

" 147

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Engeland

" 148

Bijdragen van Nederlandse Humanisten in buitenlandse bladen

" 148

Amerika

" 148/149

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 149/150

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

" 150

Forumavonden in de Pers

a. Hoorn

" 151

b. Blaricum

" 151

c. Vlaardingen

" 151/152

d. Delft

" 152/153

e. Delftse aankondiging geweigerd in Katholiek blad

" 153/154

Het Instituut voor Arbeidersontwikkeling geeft een serie lezingen over "Ontmoeting der levensovertuigingen"

" 154/155

Ds. Kalf op 't oorlogspad

" 155/156

Ingezonden stukken betreffende Humanistische aangelegenheden

a. in Algemeen Handelsblad

" 156/157

b. in Bevrijding

" 158

Verslagen van het Belgische Congres in de pers in Nederland en in België

" 158/159

De Telegraaf over nachtelijke humanisten (inzake de versteekelingen-kwestie

" 159/160

HUMANISTISCH NIEUWS.

HUMANISTISCH VERBOND.

Topkaderconferentie.

Op de conferentie van het topkader (gewestbestuurders en leden van het hoofdbestuur), welke op 4 en 5 oktober in "De Ark" te Nunspeet werd gehouden, is grote aandacht besteed aan de plaats van het gewest. Uitvoerende discussies vonden plaats over de wijze, waarop de gemeenschappen meer kunnen profiteren van de gewestelijke organisatie en welke taken dit voor het gewest meebrengt. Met aandacht werd geluisterd naar een op de band opgenomen voorbeeld van een Amerikaanse bezinningsbijeenkomst. Bij het gesprek hierover bleek men van mening, dat wat meer stijl bij onze bijeenkomsten niet te versmaden zou zijn.

Nieuwe gemeenschap.

In Krimpen aan de IJssel is een nieuwe gemeenschap van het Verbond opgericht. Er woonden hier al enkele jaren enige algemene leden, die contact onderhielden met Rotterdam, maar men verwacht meer van een eigen groep. Reeds hebben zich een aantal buitenkerkelijken als lid aangemeld, zodat men voor de toekomst de beste verwachtingen heeft.

Studiedagen.

Voor de gewestelijke studiedagen, die in maart 1959 over het onderwerp "De idee van de openbare school" worden gehouden, staat als basis voor de voorbereidende discussies in de gemeenschappen niet alleen de bekende rede van Dr. Brandt Corstius ter beschikking, maar ook een handleiding voor gespreksleiders. Een exemplaar hiervan is aan de gemeenschapsbesturen toegezonden.

Propaganda.

Evenals vorig jaar wordt ook nu een extra-nummer van "Mens en Wereld" voor de ledenactie ter beschikking van de gemeenschappen gesteld. Het nummer is deze keer bij uitstek geschikt voor die mensen, die vragen: "wat doet het Verbond nu eigenlijk?". Het bevat namelijk o.a. een overdruk van de artikelen, die in de afgelopen maanden over geestelijke verzorging zijn verschenen.

Vormingscursussen.

Enkele maanden geleden werd aan de gemeenschappen documentatiemateriaal verstrekt over vormingscursussen voor jonge mensen. Als gevolg hiervan zijn de gemeenschappen Groningen en Voorburg-Rijswijk reeds met dit belangrijke werk gestart. Ook in andere gemeenschappen wordt naar een geschikte leider/ster hiervoor gezocht, omdat men met dit werk een leemte in de opvoeding van de jonge mens kan vullen.

Migratie-rapport.

Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond heeft een migratiereport doen verschijnen, waarin wordt aangegeven op welke wijze de plaatselijke gemeenschappen van het Humanistisch Verbond hulp en steun kunnen bieden aan binnenlandse, buitenkerkelijke migranten.

Cursus "Geestelijk gezond zijn".

De gemeenschap Den Haag van het Humanistisch Verbond heeft een lezingencyclus georganiseerd over het onderwerp: "Geestelijk gezond zijn". De volgende inleiders zullen het woord voeren:

13 november 1958	- Dr. H. Rümke	:	"Gezonde zieken en zieke gezonden".
27 november 1958	- Drs. H.P. Milikowski	:	"Ziek, verwilderd of geknot?".
11 december 1958	- Mw. Dr. C.G. Querido-Nagtegaal	:	"Volwassen met vraagteken".
8 januari 1959	- Dr. V.W.D. Schenk	:	"Oud worden".
22 januari 1959	- A. Treurniet	:	"Gezond samen leven".
5 februari 1959	- Dr. D. H. Prins	:	"Bezinning of gepieker".

Forumgesprekken.

Verschillende gemeenschappen organiseren weer forumgesprekken. Amsterdam hield op 29 oktober een avond over "Pacifisme Pro en Contra". Sprekers waren Dr. L. de Jong en A. de Jong; gespreksleider de Heer W. Holtland.

Haarlem heeft een forumgesprek op 12 november, onder leiding van de Heer J. Buys Jr. over het thema: "Wat dunkt U van de mens?". Discussianten zijn:

Mr. A. Diepenbroek, secr. Katholieke Actie te Heemstede,
Dr. D.H. Prins, Hoofdbestuurslid van het Humanistisch Verbond en
Ds. G.J. Waardenburg, Ned. Hervormd Predikant te Haarlem.

Deze avond wordt gehouden in de grote zaal van Brinkman.

De gemeenschap Laren-Blaricum heeft op 20 oktober eveneens een openbaar gesprek georganiseerd met als deelnemers Rector Brandsma (R.K.), Terink (Ger.) en d'Angremont (H.V.).

Onderwerp van het gesprek was "Afkomst en toekomst van de mens".

De belangstelling was vrij goed en de brochuretafel, die het H.V. had ingericht, had vele afnemers.

De gemeenschap Delft hield op 8 oktober een discussie-avond over "Katholicisme en Democratie" tussen de Heren Drs. J. de Valk (R.K.) en A.J. v.d. Kooy (H.V.).

Deze avond heeft enige beroering gewekt, hetgeen blijkt uit de persberichten, die in de rubriek "Van alle Kanten" zijn opgenomen.

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Landdag.

Het programma van de landdag, welke op 2 november a.s. zal worden gehouden in het gebouw van de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort luidt als volgt:

Onderwerp: "Het Mensbeeld in de hedendaagse Kunst".

Sprekers: ANNA BLAMAN (Literatuur).
PAUL CITROEN (Beeldende kunst).

Programma:

10.10	uur:	Vertrek speciale bus van station Amersfoort.
10.30	uur:	Opening.
10.40	uur:	Inleiding Anna Blaman.
11.30	uur:	Koffiepauze.
11.50	uur:	Inleiding Paul Citroen.
12.30	uur:	Lunch.
13.30	uur:	Groepsdiscussies.
14.30	uur:	Thee.
14.50	uur:	Algemene discussies.
16.15	uur:	Sluiting.
16.30	uur:	Vertrek bus naar station Amersfoort.

Plaats: Gebouw van de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 8 te Amersfoort.

Kosten: f. 3.-- per persoon; voor donateurs en contribuanten
f.0.60 (alles incl. koffie en thee, doch zonder lunch).
Een lunch kan geserveerd worden voor f.2.60 p.p. incl.

Vervoer: Een speciale bus brengt U van het station Amersfoort ter plaatse.
Vertrek 10.10 uur. Kosten met de chauffeur te verrekenen.
Evenzo zal om 16.30 uur een speciale bus de deelnemers die dit wensen naar het station brengen.

Aanmelding:

- Vóór 20 oktober.
- Bij Scretariaat Hum. Stichting Socrates, Oudegracht 152, Utrecht.
- Onder vermelding of U van de lunch in de School voor Wijsbegeerte gebruik maakt.
- En of U van de speciale bus heen en terug gebruik maakt (niet bindend).
- Onder gelijktijdige storting van het verschuldigde bedrag (ook voor de lunch) op giro 58.22.93 ten name van de Hum. Stichting Socrates te Utrecht, onder vermelding "Landdag".

HUMANITAS

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Aanstelling.

Met ingang van 1 oktober 1958 is de tweede provinciaal maatschappelijk werk-adviseur bij Humanitas aangesteld, de Heer G. Strookappe.

Bijeenkomst van alle beroepsmedewerkers en medewerkers van Humanitas.

Reeds geruime tijd bestond de wens eens alle beroepsfunctionarissen van de vereniging Humanitas samen te brengen ter onderlinge kennismaking. Na enige voorbereiding is de leiding van het Centraal Bureau er in geslaagd het nuttige met het aangename, studie en onderlinge kennismaking te verenigen tijdens een tweedaagse conferentie op vrijdag 14 en zaterdag 15 november a.s. in het Dr. de Jonghuis te Lochem, dat ons daartoe door het Ministerie van Onderwijs is aangeboden.

Het programma zal er ongeveer als volgt uitzien:

Vrijdag:

1. 10.30 uur: Opening der conferentie in het Internaat voor Sociale Jeugdzorg te Nunspeet.
2. Inleiding door de Heer J. de Groot over het werk van de afd. Jeugdvorming en Volksontwikkeling en meer speciaal over het werk in de kampen en internaten voor Sociale Jeugdzorg.
3. Bezoek aan het internaat te Nunspeet.
4. Maaltijd.
5. Per bus naar Beekbergen.
Bezoek aan het kamp voor Sociale Jeugdzorg aldaar.
6. Per bus naar Lochem.
Gelegenheid tot nabespreking van het gehoorde en aanschouwde.
7. Avondmaaltijd.
8. Korte toespraak door de Heer C.M. Swiebel namens het Hoofdbestuur der vereniging.
9. Ontspanningsavond.
(eventueel nog een korte inleiding vooruitlopend op het zaterdagprogramma).

Zaterdag:

1. Deze zal gewijd worden aan het onderwerp: "Praktische communicatie in het maatschappelijk werk".
Inleidster: Mej. E.M. Cox.
2. Sluiting der conferentie + 13.00 uur.

Kaderblad Humanitas.

Het oktobernummer van het Kaderblad Humanitas, dat zelf ook weer Humanitas heet, vervolgt de serie artikelen over het strafprobleem. In

dit nummer schrijft de Heer C.J.F. van Veen, stafdocent aan het Centraal Opleidingsinstituut voor het Gevangeniswezen over de betekenis van de straf voor de volwassene.

Mej. A. Rijz, maatschappelijk werkster bij het voogdijwerk van Humanitas, schreef in dit nummer een artikel over straffen in het pleeggezin.

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Weekend Praktisch Humanisme.

Het weekend dat op 11 en 12 oktober over dit onderwerp te Soest werd gehouden, is bijzonder geslaagd.

Zaterdagavond hield de Heer W. van Opijnen een inleiding over de door hem geschreven syllabus Praktisch Humanisme. Er was nabespreking in groepjes, welke methode uitstekend bleek te voldoen. Na zondagmorgen een wandeling te hebben gemaakt, hebben de deelnemers 's middags geluisterd naar een inleiding van Mevrouw A. Treurniet, Hoofdbestuurslid van het Humanistisch Verbond, eveneens over Praktisch Humanisme.

Er waren 25 deelnemers aan dit weekend.

Algemene vergadering 1959.

De datum van de Algemene Vergadering 1959 is vastgesteld op 4 en 5 april, dus het weekend na Pasen.

-o-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Vanwege de H.J.B. deelt men ons het volgende mede:

Congres 1958.

Het leven in de H.J.B. wordt momenteel beheerst door het komende congres, dat gehouden wordt op 1 en 2 november a.s. in de Jeugdherberg te Elst (U). Op dit congres zal o.a. een nieuw hoofdbestuur gekozen worden en ongetwijfeld zal een ieder er zijn sprekerstalenten tonen bij het spuien van kritiek en het uiten van lovende woorden.

In het volgende nummer zullen we graag verslag uitbrengen van dit belangrijk evenement.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Eerstejaarsavonden.

In alle afdelingen zijn de kennismakingsavonden voor eerstejaars en andere belangstellenden in voorbereiding of al gehouden. Sprekers zijn:

Delft en Amsterdam: Prof. Dr. G. Stuiveling.

Leiden : Dr. J.P. van Praag.

Groningen : Prof. B.V.A. Röhling.

Utrecht : de Heer Drs. E. Vercruijse.

Ook verder beginnen de activiteiten in de afdelingen weer op gang te komen. Disputen komen weer voor het eerst bijeen, "gewone" lezingen worden vastgesteld, jaarvergaderingen worden geconvoceerd.

Najaarscongres.

Het najaarscongres van de S.V.H.G. wordt te Amsterdam gehouden op 14 november, met daaraan aansluitend een conferentie op 15 en 16 november te Noordwijk aan Zee.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Herdenking 10-jarig bestaan.

Het Humanistisch Thuisfront heeft deze maand zijn 10-jarig bestaan herdacht.

Op 25 oktober had een feestelijke herdenking plaats in het militair tehuis "De Leemberg" te Nunspeet.

De Voorzitter van het Bestuur, de Heer E.A. Vermeer, hield daar een herdenkingsrede.

Leerlingen van het Conservatorium te Amsterdam brachten een muziekprogramma.

De bezoekers werden in de gelegenheid gesteld na afloop een tentoonstelling in het tehuis te bezichtigen van het werk dat het Thuisfront gedurende zijn 10-jarig bestaan heeft verricht en van werkstukken door de militairen vervaardigd in de werkplaatsen der militaire tehuizen te Amersfoort, Havelte en Nunspeet.

Gespreksmiddag.

In het kader van de feestelijke herdenking van het 10-jarig bestaan werd op 29 oktober te Utrecht in het Erasmushuis een gespreksmiddag georganiseerd.

Onder leiding van Prof. Dr. T.T. ten Have discussieerden hier Ds. Mr. C. Brouwer, reserve-legerpredikant, Lt.n. kol., aalmoezenier P.C. Groenendijk, directeur R.K. Vormingscentrum "Waalheuvel" en H.J.J. Lips, directeur Humanistisch Vormingscentrum "De Ark" over het onderwerp: "De zin van het moderne Humanisme".

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Nieuws uit de afdelingen.

De afdelingen van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid gaan weer aan het winterwerk beginnen en in tal van afdelingen werden weer gespreksbijeenkomsten gehouden. De conferentie met de afdelingsbestuurders, die het Hoofdbestuur van de H.W.G. 14 september in het Erasmushuis te Utrecht hield, zal daaraan ongetwijfeld een aandeel in hebben geleverd. Op 14 september jl. luisterde men naar de inleidingen van de H.B.-leden Drs. Anne Vermeer en de redacteur van "Vernieuwing", Karel Timmerman.

De afdeling Amsterdam luisterde maandag 13 oktober, na afdoening van de huishoudelijke zaken, naar een inleiding van de Heer H. Lips over de humanistische geestelijke verzorging van militairen.

De afdeling Delft besprak 15 oktober, na een inleiding van de Heer H. van Woudenberg "Overheidssubsidie aan bezinningscentra en kerken".

De afdeling Haarlem kwam 16 oktober bijeen om te luisteren naar de Heer W.F. Happé. Hij behandelde het onderwerp "Solidariteit, vroeger en nu".

Op 1 oktober kwam er een nieuwe afdeling van de H.W.G. tot stand en wel in Ermelo. Secretaris werd de Heer J.J. Miedema, Kanoweg 11.

Jaarvergadering.

De Jaarvergadering van de H.W.G. werd 18 en 19 oktober op "De Grasheuvel" bij Amersfoort gehouden. Hier sprak de Heer W. Mensink over de wijzigingen in het Beginselprogramma van de P.v.d.A., bezien van humanistisch standpunt. Wij komen op deze bijeenkomst nog terug.

"Vernieuwing".

Het oktobernummer van "Vernieuwing", het officiële orgaan van de H.W.G. was weer gevarieerd van inhoud. Henri Sandberg schreef over de grote humanist Paul Leautaud, het H.B.-lid M.G. Warffemius wijdde een artikel aan Darwin en diens leer. Drs. Anne Vermeer stelde een discussieschema ten gebruike in de afdelingen samen getiteld "Gelijke kansen". Karel Timmerman schreef een lezenswaardig hoofdartikel "Versterking van de socialistische gezindheid".

-0-

RADIOLEZINGEN.

Lezingen in de rubriek Geestelijk Leven van de VARA over de maanden oktober en november.

19 okt. :	Mr.Dr. H.J. Roethof	over: "De nieuwe crematie-regeling".
26 okt. :	H.J.J. Lips	over: "Tien jaar Humanistisch Thuisfront, vlag uit.... of niet".
2 nov. :	Dr.J.P. van Praag	over: "Het Australische cricket-team".
9 nov. :	Prof. Dr.J.J. Fahrenfort	over: "Nationalisme en Humanisme".

-0-

HUMANISTISCHE LITERATUUR.

Verschenen is "Rekenschap", driemaandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur, uitgaande van de Stichting Socrates, septembernummer, 5e jaargang, nr. 3.

Inhoud:

Nine van der Schaaf	: Natuur.
Nine van der Schaaf	: Gesprek over Utopia.
T.T. ten Have	: Psychologie en Humanistisch mensbeeld.
C.J.E. Dineeux	: Hermann Bahr en zijn tijd.
G. Stuiveling	: De mens tussen dogma en denken.

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Engeland.

The Rationalist Press Association, een organisatie die nauw verwant is met The Ethical Union, heeft begin augustus haar 59e jaarvergadering gehouden in Cambridge.

Blijkens het verslag in The Humanist, het orgaan van de R.P.A., is deze jaarvergadering bijzonder goed geslaagd.

Er waren 67 deelnemers. Het onderwerp was "Life with Reality" (Leven met de Werkelijkheid).

Het prettige van deze bijeenkomst was, schrijft The Humanist, dat er zoveel jongeren op deze conferentie waren en dat vooral de gewone problemen van het dagelijks leven van ieder mens aan de orde kwamen. Er bleek een zeker enthousiasme bij de aanwezigen te bestaan, het humanisme toe te passen in de praktijk van het dagelijks leven en zich op de wijze, waarop dat zou moeten geschieden, te bezinnen. Onderwerpen als: "Humanisme en Opvoeding" en "Gebroken Gezinnen" stonden dan ook op het programma van de conferentie.

The Humanist van september 1958 begroet Barbara Wootton in the House of Lords en zegt dat zij een welkome vermeerdering van het kleine groepje humanisten in dit verheven gezelschap betekent.

Bijdragen van Nederlandse humanisten in buitenlandse Humanistische bladen.

Op uitnodiging van de redactie van The Humanist, het blad van The American Humanist Association, heeft de Voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr. J.P. van Praag, zijn indrukken op schrift gesteld van zijn reis naar Amerika, welke hij op uitnodiging van de Amerikaanse humanisten dit jaar heeft gemaakt.

Het artikel is opgenomen in The Humanist van september-oktober 1958.

De Amsterdamse wethouder A. de Roos heeft een artikel geschreven over het openbare onderwijs in Nederland in het internationale informatieblad, dat wordt uitgegeven door de Ligue Française de l'Enseignement, een Franse vereniging voor lekenonderwijs, die banden onderhoudt met de IHEU en andere humanistische organisaties. Deze organisatie geeft een blad uit voor nationaal gebruik, L'Action Laïque genaamd en een blad speciaal voor inlichtingen op internationaal terrein. Het nummer waarin de Heer de Roos schreef was speciaal uitgegeven ter gelegenheid van het internationale congres voor lekenonderwijs, dat van 14 - 17 juni in Brussel werd gehouden, "Sous le signe de l'Humanisme et dans le cadre de l'exposition universelle et internationale" (in het teken van het Humanisme en in het kader van de Expo) zoals het blad zelf zegt.

Amerika.

Het bondsorgaan van de American Humanist Association, Free Mind, van september 1958, geeft een overzicht van de reizen welke de Voorzitter van de A.H.A., de bekende geneticus, Dr. H.J. Muller, deze zomer heeft gemaakt.

Eind juni vloog Dr. Muller naar Brussel, waar hij, als een der zeer weinige vertegenwoordigers van het wetenschappelijk humanisme, de Oost-West conferentie bijwoonde. Op deze conferentie waren vrijwel uitsluitend leidende persoonlijkheden uit godsdienstige kringen aanwezig. Daarna volgde een conferentie in het kader van de Expo over "Mens, gezondheid, honger", welke Dr. Muller eveneens bijwoonde. Op deze conferentie werd aan Dr. Muller een onderscheiding uitgereikt.

Op zijn reis kreeg Dr. Muller nog een vliegtuigongeluk, dat gelukkig goed afliep. De helicopter waarin hij vloog raakte in brand, maar persoonlijke ongelukken kwamen gelukkig niet voor.

Daarna terug naar Amerika voor een A.H.A. leidersbijeenkomst in Indianapolis en dan weer naar de conferentie in Geneve over "Gebruik van atoom-energie voor vredesdoeleinden".

Vervolgens naar Utrecht voor een bijeenkomst van het D.B. van de IHEU en dan naar Kitsbühl naar een internationale vredesconferentie.

In deze zomer werd aan Dr. Muller, tijdens zijn afwezigheid, een onderscheiding toegekend door de Londense Linnaeus Vereniging in het kader van de Darwin-herdenking voor zijn werk als geneticus.

"Dr. Muller is niet alleen een groot wetenschapsman, hij is ook een mens die zich van zijn sociale verplichtingen bewust is. Hij inspireert ons allen", schrijft Free Mind.

-0-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE HUMANIST (ENGLAND)

Sept. 1958

Sept. 1958

Oct. 1958

Oct. 1958

Hyman Levy

An Appeal to Scientists.

Roland Camberton

A new Religion ?

Roderick Tyler

Why I became a Humanist.

George Godwin

Ingersoll: Great Agnostic.

THE HUMANIST (AMERICA)

No. 4 1958

No. 4 1958

No. 5 1958

Anatol Rapoposz

Signal reactions to Religious Symbols.

H.J. Blackham

Toward Perpetual Peace.

Stuart Carter Dodd

Can we be scientific about Humanism?

Richard S. Ruduer

Can Science provide an Ethical Code ?

Jacob P. van Praag

Impressions of a trip to America.

THE ETHICAL OUTLOOK

Sept.-Oct. 1958

NEWS AND NOTES

Sept. 1958

Oct. 1958

THE MONTHLY RECORD

Aug. 1958

Sept. 1958

Oct. 1958

DIE FREIGEISTIGE AKTION

Sept. 1958

Okt. 1958

Narriugh Narain

Humanism and Traditional Religions.

J. Henry Lloyd

Humanists and International Affairs.

Virginia Fleming

Humanist Genitude.

Richard Clements

The Humanism of Shakespeare.

G.J. Bennett

Through Ethical Vision a new Orientation.

John Morley

Humanist and Man of Letters.

George Herrmann

Leonardo da Vinci.

Dr. Karl Becker

Friedrich Schiller.

-0-

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

Het 10-jarig jubileum van het Humanistisch Thuisfront is besproken in Het Parool van 27 september 1958 (een uitvoerig artikel met foto, waarin speciaal de aandacht wordt gevestigd op het feit, dat de humanisten geen geestelijke raadslieden in het leger mogen hebben), Het Vrije Volk, Amsterdamse editie van 27 september 1958, Het Vrije Volk, Groningse editie van 11 oktober 1958, De Nieuwe Rotterdamse Courant van 27 september 1958, Het Steenwijker Dagblad van 11 oktober 1958 en Vrij Nederland van 4 oktober 1958.

Verslagen van de jaarvergadering van de Humanistische Werkgemeenschap vonden wij in Het Parool van 20 oktober, Het Vrije Volk van 20 oktober en Het Dagblad voor Amersfoort van 20 oktober.

Aanhalingen uit het Humanistische Verbondsorgaan Mens en Wereld vonden wij in Het Utrechts Nieuwsblad van 26 september 1958, waarin uitvoerig de opinie van Mens en Wereld wordt geciteerd over de houding van de Gorkumse burgemeester inzake subsidie voor Humanistische bezinningsgebouwen.

Het Dagblad voor West-Friesland citeert het artikel in Mens en Wereld over de geneespraktijken van Osborn.

Forumavonden in de Pers.

Het aantal forumavonden, georganiseerd door gemeenschappen van het Humanistisch Verbond, waarop debaters van verschillende levensbeschouwelijke richting de degenen met elkaar kruisen, groeit met de dag.

Zo vonden wij in Het Dagblad voor West-Friesland nog een aankondiging van een discussie-avond, georganiseerd door de gemeenschap Hoorn op vrijdag 23 oktober, waar pater A. Grasveld, Ds. Barnouw en de Heer M.J. Ehrbecker (H.V.) met elkaar discussieerden over "De Mens".

Van de gespreksavond, welke in Blaricum werd gehouden over "Herkomst en toekomst van de mens", werd in verschillende Gooise bladen een verslag opgenomen. Wij geven hieronder het verslag van Het Vrije Volk van 22 oktober

" Maandagavond 20 oktober organiseerde de Gemeenschap Laren-Blaricum-Huizen van het Humanistisch Verbond een gespreksavond, waar een drietal sprekers van verschillende geloofs- en levens-overtuiging hun visie gaven op het onderwerp "Herkomst en toekomst van de Mens". Rector M. Brandsma (r.k.) vond het prettig, dat het in het "verzuilde Nederland" nog mogelijk was, elkaar te ontmoeten.

" Hij ging uit van de stelling: De herkomst van de mens is God, de toekomst is God. Rondom de eerste regel uit de Schrift "In den beginne schiep God hemel en aarde", had hij zijn zienswijze over dit onderwerp.

" Hij gaf als zijn overtuiging, dat zonder God de mens niet is, maar dat binnen de afhankelijkheid van God voor de mens de volstrekte vrijheid bestaat in volledige verantwoordelijkheid. De zin van het menselijke bestaan is een rijping voor een definitieve liefdesontmoeting met God.

" Drs. M.G.J. Teerink (prot.) sprak vanuit zijn persoonlijke overtuiging. De schepping noemde hij de "tijdelijke werkelijkheid". De mens heeft geen zelfstandig bestaan, maar wordt bestierd volgens een door God gewilde en ontworpen lijn. De wetenschap kan geen antwoord geven op de vragen van oorsprong en bestemming.

" De Heer d'Angremond (hum.) zei, dat de humanist de vraag van herkomst en toekomst van de mens niet kan beantwoorden vanuit een geloofsovertuiging, omdat hij niet kan uitgaan van de openbaring. Voor een humanist is er altijd de vraag naar het zijn en niet zijn der dingen. De toekomst is voor de humanist een ondoordringbaar gordijn.

" Ook voor hem is het volmaakte menszijn ideaal, maar dan vanuit het menszijn zelf. Voor de mens die aan zijn leven zin wil geven, is het leven een groei, waarin hij in en tot de vrijheid is geroepen.

" Na deze drie inleidingen werden de verschillende vragen besproken en behandeld. Deze goed bezochte gespreksavond stond onder leiding van de Heer E. Gerson Lohman.

Het Vrije Volk van 24 september gaf een verslag van een discussie-avond, georganiseerd door de Gemeenschap Vlaardingen van het Humanistisch Verbond, tussen de Heer Mr. A. Stempels en de Heer H. Herbers over "Pro en contra de moderne bewapening". Het verslag volgt hierachter.

" De bovenzaal van de "Harmonie" te Vlaardingen was gister-
"avond geheel gevuld met leden van het Humanistisch Verbond en
"anderen, die veel belangstelling hadden voor de behandeling
"van het onderwerp "Pro of contra de moderne bewapening". Uit
"dit oogpunt was de bijeenkomst, de eerste in dit winterseizoen,
"dus uitermate goed geslaagd te noemen.

" Het gesprek tussen de beide inleiders, Mr. A. Stempels en
"de Heer H. Herbers stond op een hoog peil. Tot een gesprek tus-
"sen deze inleiders en de vele aanwezigen is het echter niet ge-
"komen. Een feit dat door vele aanwezigen kennelijk heel erg be-
"treurd werd. Zij zaten nl. nog met een groot aantal vragen, waar-
"op zij graag een antwoord, ook al zou dat zeer waarschijnlijk niet
"afdoende zijn geweest, wilden hebben.

" Was er nu echt geen mogelijkheid geweest het onderlinge gesprek
"voort te zetten, ondanks het feit dat de Heer Herbers de vergade-
"ring niet verder kon bijwonen?

" Veel aanrakingspunten hadden de betogen van de beide inleiders
"niet. De Heer Stempels gaf zijn visie nl. vanuit het rationele,
"terwijl de Heer Herbers uitging van het emotionele, waarbij zijn
"persoonlijke ervaringen een grote rol speelden.

" Over een zeer belangrijk punt bleken de inleiders het uiteinde-
"lijk toch wel eens te kunnen zijn. Zij beantwoordden de vraag of
"het geoorloofd is om onder bepaalde omstandigheden te doden be-
"vestigend.

De Heer Herbers vroeg zich af waar de weg der uitbreiding van
"de bewapening heen gaat. Bovendien vroeg hij zich af wat we nu
"eigenlijk verdedigen. De Westerse vrijheid is maar zeer betrekkelijk,
"men bedenke alleen maar hoevelen nog onder slavernij van de honger
"gebukt gaan.

" We zullen de mens duidelijk moeten maken, dat hij de schepper
"van zijn eigen noodlot is, aldus de Heer Herbers.

" De Heer Stempels meende, dat er geen principieel verschil is
"tussen de moderne bewapening en de conventionele. Beide veroor-
"zaken grote verwoestingen. In elke oorlog zijn er veel gruwelen.

" De vraag is hoe we aan de internationale conflicten een eind
"kunnen maken. Daarbij zal voor handhaving van het recht altijd een
"sterke arm nodig zijn, die zou kunnen bestaan uit een internatio-
"naal politieleger, dat internationaal gehanteerd en gecontroleerd
"moet worden.

" Mr. Stempels is hoofdredacteur van de NRC en de Heer Herbers
"is docent aan "De Werkgemeenschap", een voortzetting van "De Werk-
"plaats" van Kees Boeke."

Het Vrije Volk van 9 oktober geeft een verslag van de gesprekavond van
8 oktober in Delft, waar de Heer Drs. J. de Valk (r.k.) en de Heer A.J.v.d.
Kooy (H.V.) discussieerden over "De Rooms-Katholieke Kerk en de democratie".
Het verslag laten wij hier volgen:

" De "gesprekavond", waarmee de gemeenschap Delft van het Huma-
"nistisch Verbond gisteravond in de bovenzaal van Klein Central het
"winterseizoen opende, heeft veel gehad van een geestelijk duel.

" Als inleider tot dit gesprek trad op de Heer A.J.v.d. Kooy, lid
"van het gewestbestuur van het Verbond in Zuid-Holland.

" Hij stelde aan het gesprek, dat tot onderwerp had "De Rooms-Katholieke Kerk en wij", allereerst een aantal grenzen en beperkte het onderwerp tot "De Rooms-Katholieke Kerk en de democratie".

" Hij zei nadrukkelijk, dat de verkondigde meningen niet voor verantwoording van het Verbond mochten komen. Het gold hier een persoonlijke gedachtenwisseling tussen de Heer Van der Kooy als humanist en Drs. J. de Valk als Rooms-Katholiek.

" Hij stelde tevens vast, dat de democratie een essentieel bestanddeel is van het humanisme en zette daartegenover de Rooms-Katholieke kerk als best georganiseerde, oudste en grootste autocratie.

" Dat de R.K.kerk de democratie niet als hoogste goed erkent, noemde de Heer v.d. Kooy zeer gevaarlijk, gezien de ongewisse toestand, die er zou ontstaan indien het groeiende katholicisme in Nederland de meerderheid zou krijgen. Dan zou namelijk de R.K.kerk, die iedere bestuursvorm, die in overeenstemming te brengen is met het evangelie als aanvaardbaar ziet, de situatie wel eens in autocratie kunnen veranderen, getuige de "grondwet" van Rome van 1948.

"Verweer.

" De Heer De Valk verweerde zich terdege tegen dit standpunt. Hij noemde de mening, dat het kiezen van de democratie voor de R.K.kerk een zaak van opportunistische aard is, in zoverre onjuist, dat het er dan in elk geval een zou zijn van positief, en niet van negatief opportunisme.

" Drs De Valk bezag de situatie in de wereld en propageerde de vrijheid, die de R.K.kerk ten aanzien van de bestuursvorm aanvaardt. "Het is geen zaak van opportuniteit, maar zoeken van de juiste aanpassing van het evangelie aan het staatsbestel", zo zei hij.

"Positief resultaat.

" In het uitvoerige gesprek, dat de Heer A.J.v.d. Kooy en Drs. J. de Valk hadden, kwamen vele punten ter sprake, waarover de meningen tegenstrijdig waren. Het Mandement, de houding van Rome tegenover het congres van de Wereldraad van Kerken en vele historische aspecten van het Rooms-Katholicisme werden uitvoerig besproken.

" Een positief resultaat van dit gesprek was wel speciaal, dat de aanwezige humanisten een kijk kregen op de grote verscheidenheid van denkbeelden, die ook in de Katholieke kerk optreedt. Het was zeer interessant, de meningen van een vrij en openhartig katholiek als Drs. De Valk te horen stellen tegenover die van een overtuigd humanist als de Heer A.J.van der Kooy.

" Na de pauze volgde een uitvoerige discussie."

Deze zaak had echter nog een andere kant, die ook in de Pers tot uitdrukking is gekomen. Het Delfts Katholiek Dagblad weigerde nl. een advertentie op te nemen, waarin deze avond werd aangekondigd. Het Delfts Katholiek Dagblad gaf zijn motivering hiervoor in zijn editie van 9 oktober. Wij laten deze hierachter in haar geheel volgen:

"Advertentie geweigerd."

"Het Delfts Katholiek Dagblad is op de vergadering van het Humanistisch Verbond "aangevallen", omdat deze katholieke krant op principiële gronden geweigerd had een advertentie over een gespreksavond met als onderwerp "de R.K. Kerk en wij" op te nemen.

"Tegelijk met het mandement en de index van de Katholieke Kerk werd dit besluit van het D.K.D. gehekelde, omdat men er eenzelfde achtergrond in zag. "Wij zijn allen tekort gedaan, omdat hierdoor de belangstelling van katholieke zijde voor deze avond onmogelijk is gemaakt", zo werd er zelfs gezegd. Maar over het feit, dat een krant een eigen verantwoordelijkheid tegenover zijn lezerskring heeft; dat een principieel gerichte krant ook een eigen beleid heeft en moet hebben, werd met geen woord gerept.

"Vanzelfsprekend niet, omdat men in dit verband evenmin het mandement en evenmin de index kon waarderen.

"Nog afgezien van de herderlijke zorg voor het geloofsleven en de richtlijnen, die de geestelijkheid bv. met het mandement heeft willen geven, zal het toch ieder duidelijk moeten zijn, dat een katholieke krant moeilijk een humanistische vergadering kan propagere - want dat spreekt eveneens uit een advertentie - zelfs al komt daar een katholiek zijn eigen mening verkondigen. Zelfs al gaat het over onze Kerk. Men zal voor het standpunt van het D.K.D. mogelijk nog meer begrip hebben, wanneer men weet, dat er onder de drie bestuursleden, die deze avond aankondigden, twee afvalligen zijn. Terwijl men bovendien maar moest afwachten welke mening de uitgenodigde katholiek zou verkondigen.

"Het beleid van een krant mag men tenslotte toch nog wel alleen en uitsluitend aan die krant overlaten."

Het Vrije Volk van 9 oktober deelde over deze kwestie het volgende mede:

"Principiële redenen."

"De discussie, die ontstond na het uitvoerige gesprek tussen een humanist en een rooms-katholiek tijdens de bijeenkomst van de Delftse gemeenschap van het Humanistisch Verbond, was van een zeer eenzijdig karakter.

"Dat vond gedeeltelijk zijn oorzaak in het feit, dat de advertentie, die het Verbond in het Delfts Katholiek Dagblad wilde plaatsen, "om principiële redenen" geweigerd werd.

"Daar werd die krant zowel door het bestuur als door enkele aanwezigen nogal op aangevallen en Drs. de Valk kreeg deze aanvallen uiteraard te verwerken. Zijn mening getuigde van een ruime blik en een open katholiek standpunt.

"Die krant", zei hij, heeft de advertentie geweigerd om principiële redenen. Dat is het persoonlijk standpunt van één katholiek. Ik zou mij ook een andere katholiek kunnen voorstellen, die verklaarde, dat hij de advertentie o p n a m om principiële redenen!".

Het Instituut voor Arbeidersontwikkeling Haren geeft een serie lezingen over "Ontmoeting der Levensovertuigingen". Het Nieuwsblad voor het Noorden van 21 oktober deelt het volgende mede:

" De afdeling Haren van het Instituut voor Arbeidersontwikkeling heeft een winterprogramma samengesteld, dat zowel in omvang als in belangrijkheid is afgestemd op het eerste decennium dat op 24 oktober zal worden gevierd met een rede van de Heer M. Bushof, burgemeester van Roden en Centraal Bestuurder van het I.v.A.

" De afdeling Haren heeft een belangrijk initiatief genomen onder het motto: "Ontmoeting der levensovertuigingen". In drie bijeenkomsten zullen achtereenvolgens pastoor F. Sterneberg uit Haren, Ds. F. Mooi, Ned.Herv. predikant te Haren en Dr. S.J. Bouma, directeur van de Universiteitsbibliotheek te Groningen, spreken over resp. "Wat de Katholieken leren", "Het Protestantisme" en "Het Humanisme".

" Op het programma staan verder tal van lezingen, filmvoorstellingen en cursussen, waaruit blijkt dat de afdeling Haren van het I.v.A., die thans ruim 200 leden telt, in de afgelopen tien jaren zich een vaste plaats heeft veroverd in het maatschappelijk leven in de gemeente Haren."

--o--

Ds. Kalf op 't oorlogspad.

Ds. Kalf hield voor de Nijmeegse afdeling van de Ned.Chr. Vrouwenbond zijn bekende lezing over "De vijand op pantoffels". Het Nijmeegs Dagblad van 13 oktober gaf het volgende verslag:

" Ds. H.S.J. Kalf uit Bennebroek, die vrijdagavond in de propvolle Pniëlzaal voor de Ned.Chr. Vrouwenbond sprak over "De vijand op pantoffels", liet zijn gehoor niet lang in het onzekere, wie hij met deze "vijand" bedoelde: het Humanisme, dat vooral de christen voor zijn overtuiging tracht te winnen. In de bestrijding van dit "moderne geloof" toonde de redenaar zich zeer positief; een compromis tussen het christelijk geloof en het humanisme achtte hij volkomen uitgesloten.

"Anti-christelijk.

" Ingeleid door de presidente, Mevrouw Broos-v.d. Griend, met een korte meditatie over het bijbelwoord "Gaaf heen, vertoont U de priesters", zei Ds. Kalf dat het Humanisme een stroming is die veld wint, meest bij intellectuelen en studerenden, maar ook op het platteland. Velen voelen zich niet meer thuis in hun oude godsdienst; vandaar de sterke opkomst van het Humanisme, dat de mens wil beschaven en ontwikkelen en naar een voorbeeldige levenswijze streeft, maar volkomen onverschillig staat tegenover God.

" De vroeger marxistische leus van de vrijdenkers dat "godsdienst opium voor het volk is" heeft geen vat meer op de mensen; de marxist van thans staat welwillender tegenover het christelijk geloof, maar hij weigert zich aan Christus te binden. Hij verkiest de vrijheid van het denken voor zichzelf en heeft de beweging bedacht waar menselijke waarden worden onderzocht, die niettemin ver van Christus blijven.

" Van de acht vertakkingen in de humanistische beweging is het Humanistisch Verbond het belangrijkste. Het vindt zijn aanhangers

"o.a. in beide politieke partijen de V.V.D. en de P.v.d.A. Door "het houden van zondagochtendbijeenkomsten immiteert het de kerken "en kent het zelfs een soort diaconie: Humanitas. De humanisten "bezoeken ook zieken en gevangenen en wensen een deel van de gees- "telijke verzorging van het leger. Verder wil men de openbare school "volkomen godsdienstloos maken, opdat de jeugd van ons volk niet "voor het christelijk geloof, maar voor het humanisme wordt gewonnen, "aldus spreker.

" Het humanisme wil geen rekening houden met wat God in Zijn Woord "geopenbaard heeft en is daarom anti-christelijk. De christen wil "niets anders weten "dan Jezus Christus en die gekruisigd", maar de "humanist wil van geen persoonlijk Godsbestaan weten. Zijn ideaal is "de menselijkheid, l'humanité, zijn leer is het liefhebben van de "naaste. Maar dat is een gebod van God, dat onlosmakelijk verbonden "is met het "God liefhebben boven alles". Jezus stierf niet voor "ons om liefde te prediken, maar om liefde te verdienen en om ons "tot kinderen van God te maken, zo besloot Ds. Kalf zijn rede.

" Na de pauze werden hem over dit onderwerp nog vele vragen ge- "steld. Verder werden nog enkele mededelingen gedaan, o.a. over de "viering van het 25-jarig bestaan van de afdeling volgende maand "en over een eventuele andere vergadergelegenheid. Het ledental "is namelijk zo sterk toegenomen (ook nu weer meldden zich tien "nieuwe leden aan) dat de grote zaal van "Pniël" te klein geworden "is."

-o-

Ingezonden stukken betreffende Humanistische aangelegenheden.

Een discussie in de rubriek ingezonden stukken van Het Algemeen Handelsblad.

In ons vorig nummer vermeldde wij een ingezonden stuk in Het Algemeen Handelsblad van 12 september naar aanleiding van enige mededelingen betreffende het Humanistisch Thuisfront, welke Het Handelsblad had overgenomen uit Mens en Wereld. Dit stuk is beantwoord in Het Handelsblad van 3 oktober en daarop volgde weer een antwoord van de eerste schrijver in Het Handelsblad van 17 oktober. Wij laten beide stukken hieronder volgen:

Algemeen Handelsblad van 3 oktober 1958.

"Humanistisch Verbond (II)

" In het Handelsblad van 12 september schrijft de Heer F.G. de "Groot op bezorgde toon over de uitbreiding der humanistische "beginzelen onder onze militairen. Hij vraagt zich af, of de juiste "geestelijke houding tegen de humanistische propaganda er wel is.

" Ik geloof, dat voor zijn bezorgdheid geen aanleiding bestaat. "In de eerste plaats beoogt het Humanistisch Verbond géén "heime- "lijke of openlijke bestrijding van de draagwijdte van het Evangelie". "Het Humanistisch Verbond stelt zich niet t e g e n o v e r, doch "n a a s t het Christendom. Het vertegenwoordigt, naast de chris- "telijke, de humanistische component onzer beschaving. Als zodanig "acht ik het Humanistisch Verbond onmisbaar, ook in ons leger.

" De Heer De Groot acht "de noties van menselijke waardigheid, "vrijheid en erkenning van waarden a f g e l e i d e christelijke "waarden" te zijn. Is dit niet wat eenzijdig geformuleerd? Gaan deze

"waarden niet evenzeer terug op het erfgoed van Hellas en Rome?
"Ware het niet billijker en juist, om deze waarden, die binnen
"het Humanisme vaak veiliger zijn dan binnen sommige kerken, op
"te vatten als behorende tot onze Humanistisch-Christelijke be-
"schaving?"

"Temeer nu het Vrijzinnig-Protestantisme of te wel humanistisch-
"christelijke aandeel in de geestelijke verzorging van onze militai-
"ren jammer genoeg vrijwel verdwenen is, verheug ik mij erover, dat
"het Humanistisch Verbond gedeeltelijk de taak van het Vrijzinnig-
"Protestantisme overneemt.

"Ik vraag mij slechts af, of het Humanisme op den duur niet het
"recht moet verkrijgen, om naast de R.K. kerk en de Protestantse
"kerken eigen geestelijke verzorgers, die op één lijn komen te staan
"met aalmoezeniers en legerpredikanten, aan te stellen. Hebben de
"20 à 30% buitenkerkelijke militairen niet evenzeer recht op vol-
"waardige geestelijke verzorging?"

P.D. van Royen.

Algemeen Handelsblad van 17 oktober 1958.

"Humanistisch Verbond (II)"

"Het antwoord van de Heer P.D. van Royen van 3 oktober op mijn
"artikel van 12 september geeft blijk, dat de Heer Van Royen mij
"misverstaat, en wat het ergste is, ook misverstand wekt over de
"verhouding "Humanistisch Verbond en Vrijzinnig-Protestantisme".

"Wanneer de Heer P.D. Van Royen als theoloog meent dat het Huma-
"nistisch Verbond de taak van de geestelijke verzorging over kan
"nemen van de verdwenen invloed van het Vrijzinnig-Protestantisme
"in ons leger, dan devalueert hij het begrip christelijk humanisme
"en vrijzinnig protestantisme.

"Welk aspect men ook neemt in het Vrijzinnig-Protestantisme, het
"is of in de lijn van Roessingh-Heering, of Hegeliaans of Spinozis-
"tisch, gans vreemd aan een humanisme, dat door de kennisleer van
"het agnosticisme, een autonoom-immanentisme er op na houdt, waar-
"door elke vorm van imperatieve binding door een Godsbesef a priori
"is uitgesloten.

"Als men Prof. H. Kraemer dan wantrouwt in zijn filippica over
"het autonoom-immanentisme, en waartoe het leidt, dan raadplege
"men de humanist Prof. Mr. H.R. Hoetink, wat deze zegt in zijn be-
"langrijk geschrift "Humanisme en Socialisme". "Degenen, die zich
"humanist noemen, moeten er zich wel van bewust zijn, dat de auto-
"nomie van de mens, in volstreekte zin genomen, het Humanisme nood-
"wendig tot Animalisme voert." "Hoe kan de humanist zinvol van
"goed" spreken, als hij geen stem verneemt uit het transcendente."
"(Blz. 20 - 30).

"Het misverstand van de Heer Van Royen omtrent mij is, dat hij
"denkt dat ik de zedelijke waardigheid van humanisten achterstel
"bij christenen. Het christendom is nog wat anders dan moralisme;
"en zedelijke moed kan in een Simone Weil door een Goddelijke veront-
"rusting ontstaan, waardoor ze belangrijker christin werd dan ge-
"zapig christendom, maar ook gezapig humanisme kan bevroeden."

F.G. de Groot.

In Bevrijding van juli 1958, het blad van de Pacifistisch Socialistische Beweging, drukt Mevrouw E. Bettink-Voorhoeve haar teleurstelling erover uit dat in het radiopraatje van de Heer Lips, op 15 juni over het Thuisfront gehouden, niet is gewezen op het bestaan van de mogelijkheid tot dienstweigering. De inzendster deelt nog mede, dat zij de Heer Lips schriftelijk gevraagd heeft waarom hij dit niet heeft gedaan, waarop de Heer Lips naar inzenders mededeling geantwoord heeft, dat hij dit oorspronkelijk wel in zijn rede had opgenomen doch dat tijdgebrek hem noopte de passage te laten vervallen. Inzendster acht het onjuist dat deze passage verviel.

-0-

Verslagen van het Belgische Congres op 26, 27 en 28 september gehouden te Brussel.

Dit congres was georganiseerd door het Belgische Humanistisch Verbond en L'Union Rationaliste in België. Ons verslag van dit congres vindt U in het vorige nummer.

Het nummer van 4 oktober van De Linie bevat een uitvoerig artikel van Wim Engelen over dit congres. Hierin schrijft de Heer Engelen onder meer:

"Een indrukwekkende wapenschouw van humanisme-metterdaad is dit congres niet geworden. Op het terrein van het maatschappelijk werk, 't praktische geestelijke-verzorgingswerk en de jeugtopvoeding bleek men meestal bij gebrek aan organisatie, financiële middelen en faciliteiten slechts aan het begin te staan van de verwerking van vele wensen, die door vele sprekers - niet zelden met een dramatisch accent - naar voren werden gebracht. De Nederlandse humanisten zijn op dit gebied hun Belgische en Franse collega's ver vooruit: de mededelingen van D'Angremond over de organisatie van de geestelijke verzorging door het Humanistisch Verbond in het leger, de gevangenissen, de arbeiderskampen, de ziekenhuizen en sanatoria en in de vrije maatschappij, en van In 't Veld over het sociale werk van Humanitas lieten niet na bewondering te wekken - een reactie, die wij op het algemene congres van The International Humanist and Ethical Union in 1957 te Londen eveneens in overvloedige mate konden waarnemen. In Brussel kregen wij bovendien de indruk, dat van rationalistische zijde (en deze was op het congres sterk in de meerderheid), zelfs van enige verbazing sprake was; Wellicht heeft men, met name in de kring van de Belgische Union Rationaliste, zich tot nu toe niet of nauwelijks bezonnen op de wenselijkheid van praktisch werk vanuit de levensbeschouwelijke organisatie. Ook het Belgische Humanistisch Verbond ziet zich geplaatst in een situatie, waarin samendenken slechts zeer moeizaam uitgroeit tot een samen-doen. Uit een gesprek, dat wij na het congres mochten hebben met de voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr. K. Cuypers bleek, dat de animo voor en de behoefte aan bijvoorbeeld maatschappelijk werk, in deze kring zeer gering is, omdat dit werk in dezelfde geest reeds op grote schaal verricht wordt door de socialistische vakbeweging."

En verder schrijft De Linie nog, speciaal naar aanleiding van de rede van Prof. Stuiveling over de geschiedenis van de conflicten tussen wetenschap en dogma:

"Stuiveling is een meesterlijk spreker - vooral meesterlijk, als hij ironisch is. Zijn betoog op dit congres was doorspekt met ironie;

"het gezelschap, waarvoor hij sprak, toonde enthousiaste instemming en bewondering. Wij hebben zijn inleiding enigszins uitvoerig weer-gegeven, niet om er hier een apologie op te leveren, maar om enkele opmerkingen te maken. De kwestie, die Stuiveling aan de orde stelde, vormt een reëel probleem, dat niet met een handgebaar weg-gewuifd kan worden. Voor de katholiek is het een theologisch probleem, dat hij gelovig wil benaderen en waarbij hij al denkend uiteindelijk komt te staan voor het mysterie van de Kerk zelf. Professor Stuiveling is niet katholiek, en allerminst een theoloog. Voor hem was er geen theologisch probleem, hoogstens een historisch of een cultuur-sociologisch vraagstuk, en het was zijn goed recht dit onderwerp aldus op te vatten. Wij menen echter, dat hij de ernst van het vraagstuk onrecht heeft gedaan door in dit gezelschap, waar de lucht zwaar was van anti-klerikalisme en van vooringenomenheid tegenover de Kerk en de godsdienst, zo luchthartig om te gaan met een materie, die waarachtig wel een betere en gedegener behandeling verdient dan in de vorm van een short story een chronique scandaleuse op touw te zetten, waarbij de oppervlakkige lachers wel aan hun trekken komen, maar waarbij noch het probleem zelf, noch degenen voor wie het behandeld moest worden, gediend zijn.

"Dit congres was niet alleen een bijeenkomst van niet-godsdienstige humanisten, maar ook een vergadering, waar de anti-godsdienstigheid in overvloedige mate aan haar trekken gekomen is. Wij geloven, dat men daar in de gegeven omstandigheden begrip voor moet hebben. In België ligt de situatie ook in dit opzicht anders dan in Nederland. De strijd, met name op politiek terrein, wordt daar met een felheid gestreden, die in Nederland onbekend is, en dit congres is daar ook niet geheel bovenuit kunnen komen. Het gesprek tussen de verschillende levensbeschouwelijke groeperingen, dat in ons land reeds jaren lang allerwegen steeds meer wordt gevoerd, is in België nog nauwelijks op gang gekomen. Meer dan eens meenden wij echter in de inleidingen, tussen de regels door, het verlangen naar een beter wederzijds begrip, gebaseerd op persoonlijke kennismaking en waardering, aan de oppervlakte te zien komen, en door informele contacten tijdens het congres zijn wij in die mening gesterkt."

W. Engelen.

Het Arnheems Dagblad van 3 oktober publiceerde eveneens een artikel van de Heer Engelen over dit congres.

In het Belgische blad Vooruit werd een bijzonder uitvoerig verslag van het Congres opgenomen dat zich uitstrekt over een aantal artikelen opgenomen in de edities van 28 en 29 september en 2, 4, 7 en 8 oktober. De toon van het verslag is zeer waardierend.

Het Belgische blad Het Laatste Nieuws heeft in zijn editie van 1 oktober een verslag.

-0-

De Telegraaf over De nachtelijke Humanisten.

In De Telegraaf van 22 en 23 oktober heeft Jacques Gans een artikel in twee delen gepubliceerd onder bovenstaande titel. De schrijver gaat er blijkbaar van uit dat Minister Samkalden de Humanistische levensovertuiging

is toegedaan en zegt o.m.

"De nachtelijke Humanisten.

" De verdedigingsrede van minister Samkalden inzake zijn beleid "met de 37 getuigde van de verontwaardiging van een man wiens "goede bedoelingen niet begrepen zijn. Eigenlijk beoogde minister "Samkalden, als goed humanist, deze 37 lieden, die immers geen "binding met de Nederlandse maatschappij konden bewijzen, tegen hun "eigen avontuurlijkheid in bescherming te nemen, door hen naar hun "land van herkomst terug te sturen.

" Dat de Heer Samkalden zijn weldaad in het nachtelijk duister "voltrok, dat siert de bescheidenheid en de ingetogenheid van de "weldoener, die niet met zijn humanisme te koop wilde lopen."

Vervolgens trekt de schrijver een vergelijking met Gestapo-methoden, waarbij hij onder meer spreekt over de "nachtelijke humanist Pétain". Ten slotte zegt schrijver:

" "Er gebeurt U niets!" verzekerden de gendarmen onze 37 onge- "lukkigen, die, evenals thans de 37 Ambonezen en Indonesiërs geen "papieren bezaten van lotsverbondenheid met de Samkalden-maatschap- "pij, geen papieren van lotsverbondenheid met de humanistische "Pétain-maatschappij konden produceren.

" En wellicht, waren ook die humanisten-helpers te goeder trouw. "Men heeft immers humanisten die deporteren en humanisten-helpers, "zoals onze veertien vermomde rijkspolitie-agenten die slechts "be- "velen" gehoorzamen! Als wij onderweg te erg gromden van de honger, "gingen zij tenminste brood voor ons halen.

" Weer enige weken later werden die 37 verstekelingen, die - "voor hun bestwil - naar het kamp van Guers waren gebracht, door "de Duitsers er uitgehaald, om in de gasovens van Hitler te verdwij- "nen. Een week tevoren had ik met mijn Hollandse reisgenoot "de best- "wil van de nachtelijke humanisten" definitief opgegeven en waren wij "door het prikkeldraad van Guers en over de Pyreneeën naar Spanje "geklommen. Waar in het gevang van Pamplona een bewaker van Guers, "die eveneens gevlucht was, ons het trieste einde van de "versteke- "lingen"uit Nexon vertelde.

" Het was slechts toeval - doch de geschiedenis bestaat uit toe- "val - dat ik thans, na 16 jaar de nachtelijke humanist Samkalden "rekenschap wil vragen voor zijn door geen enkele paragraaf goed te "praten uitlevering van de 37 Ambonezen en Indonesiërs aan de Soe- "karno-dictatuur.

" Want al schijnt er in Nederland bij een socialistische minister "van Justitie enige tegenzin te bestaan in vergelijkingen met de Ges- "tapo, er blijkt een toevallige, hoewel hoogst merkwaardige overeen- "stemming in de werktijden te bestaan: zij opereren beide in de nacht."

Jacques Gans.

=====